

Operahögskolan i Stockholm
Rektor
Teknikringen 35
114 28 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Christian Sjöstrand
08-563 087 31
christian.sjostrand@hsv.se
BESLUT

2009-09-14
Reg.nr 31-321-09

Anmälan mot Operahögskolan i Stockholm angående val av lärarrepresentant i styrelsen

Operahögskolan i Stockholm kan inte undgå kritik för att dess styrelse avvisat en representant som lärarna utsett i stället för en tidigare vald lärarrepresentant i styrelsen.

AA, BB och CC har i en anmälan till Högskoleverket ifrågasatt Operahögskolans styrelses beslut den 19 januari 2009 att från styrelsemötet avvisa BB som en av lärarnas representanter i styrelsen. Lärarföreningen vid högskolan hade i ett brev till styrelsen daterat den 8 januari 2009 meddelat att den beslutat att ersätta DD med BB som en av lärarnas representanter i styrelsen. Anmälarna har beskrivit situationen på följande sätt: Operahögskolans styrelse kallades måndagen den 19 januari 2009 till ett extra styrelsemöte för att diskutera jävsanmälningar som kommit in. Vid mötet hölls en omröstning och majoriteten av styrelsen beslutade att BB inte fick delta i mötet.

Högskoleverket remitterade anmälan till Operahögskolan i Stockholm och anförde följande:

Om Operahögskolan i Stockholm har beslutat om föreskrifter om valförfarandet med stöd av 2 kap. 7 § a första stycket högskoleförordningen, var vänlig ge in dem. Bifoga även det dokument som visar att DD utsågs till en av lärarnas representanter samt en kopia av styrelseprotokollet från mötet den 19 januari 2009.

Var vänlig redogör för hur Operahögskolan har tillämpat högskoleförordningens regler och sina egna föreskrifter i detta fall. Förklara varför styrelsen inte har accepterat lärarföreningens besked den 9 januari 2009.

Utredning

Operahögskolans yttrande

Rektorn NN har i ett yttrande till Högskoleverket anförat följande (bilagorna utelämnade här).

Nuvarande rektor informerade högskolestyrelsen i december 2007 att hon ämnade avgå sommaren 2009 för att tillträda annan befattning. På möte 2008-06-02 beslöt styrelsen att tillsätta en beredningsgrupp bestående av två företrädare för lärarkåren, två företrädare för

studenterna, två företrädare för den administrativa och tekniska personalen, två företrädare för de regeringsutsedda ledamöterna i styrelsen samt högskolans prorektor. Protokoll nr 2-2008 från sammanträde 2008-06-02 bifogas, bilaga 1. Samtidigt beslöts vilka personer som skulle ingå i beredningsgruppen, bland andra professor EE och adjunkt AA som lärarnas företrädare samt prorektor DD.

På högskolan finns en lärarförening. Denna har ingen formell ställning i organisationen utan är närmast att beteckna som ett samverkansorgan där högskolans pedagoger utan rektors (eller administrative chefs) närvaro kan diskutera såväl pedagogiska och konstnärliga som fackliga frågor. Styrelsen har inte beslutat om någon formell ställning för lärarföreningen. Valet av lärarrepresentanter har gjorts inom lärarföreningen.

Tidigare har rektor inför varje läsårsstart gett lärarföreningen i uppdrag att utse vilka lärare som ska ingå i högskolestyrelsen, nämnden för konstnärligt utvecklingsarbete samt övriga nämnder och arbetsgrupper på högskolan. Några föreskrifter för val av representanter till högskolestyrelsen fanns ej före 2009-02-16. Då fattade högskolestyrelsen beslut om bestämmelser för val av företrädare i Operahögskolans styrelse; bifogas, bilaga 2. Dessa bestämmelser började tillämpas i mars 2009 i samband med val av två lärarföreträdare som ersättare för två representanter som avsagt sig sina uppdrag.

Av minnesanteckningar från lärarföreningens möten 2006-08-31, 2007-10-04 samt 2008-09-25 framgår att DD vid dessa tillfällen har utsetts att vara representant i högskolestyrelsen för en sammanlagd period från 1 januari 2007 till läsårets slut 2009; bifogas, bilaga 3-5.

Under beredningsprocessen för att föreslå ny rektor meddelade DD 2008-11-24 genom e-post sitt utträde ur lärarföreningen, detta p.g.a. den anklagelse om jäv som riktats mot styrelseordförande XX. Detta framgår av e-postkorrespondens mellan BB och XX; bifogas bilaga 6. Vid ett möte 2009-01-08 beslöt därför föreningen att ersätta DD med BB "som sin företrädare i styrelsen eftersom DD på egen begäran ej längre representerar lärarföreningen".

På högskolestyrelsens sammanträde 2009-01-19 (protokoll nr 1-2009 från sammanträde 2009-01-19 bifogas, bilaga 7) infann sig BB och meddelade att han valts av lärarna att ersätta DD. Styrelsen konstaterade då att det inte hade inkommit någon formell begäran från DD att avgå som ledamot i styrelsen och att hans utträde ur den informella grupp som lärarföreningen utgör inte diskvalificerade honom från att företräda lärarintressena i vidare mening. Enligt styrelsens uppfattning fanns det därför, i avsaknad av en begäran om entledigande från DD, ingen vakant plats.

Efter en ingående diskussion föreslog ordförande en omröstning om BB skulle ha närvarorätt på mötet eller ej. Omröstningen resulterade i att styrelsen beslöt att BB ej kunde ersätta DD. BB och de två lärarrepresentanterna fick möjlighet att diskutera den uppkomna situationen och beslöt alla att lämna mötet i protest.

AA, BB och CC har kommenterat högskolans yttrande.

Protokollet från styrelsens möte den 19 januari 2009

I protokollet från Operahögskolan i Stockholms styrelses sammanträde den 19 januari 2009 anges att styrelsen beslutade "att någon vakans i styrelsen inte föreligger då DD inte begärt entledigande, och att BB därför inte är ledamot i styrelsen."

Tillämpliga bestämmelser

I 2 kap. 4 § första stycket högskolelagen (1992:1434) anges följande.

Regeringen utser ordföranden i en högskolas styrelse. Rektor skall ingå i styrelsen. Lärare och studenter vid högskolan har rätt att vara representerade i styrelsen. Bestämmelser om vem som utser sådana representanter finns i förordning. Regeringen utser övriga ledamöter i styrelsen.

Enligt 2 kap. 1 § första stycket första meningen högskoleförordningen (1993:100) ska styrelsen för en högskola bestå av ordföranden och högst fjorton andra ledamöter. Enligt 7 § första meningen samma kapitel ska andra styrelseledamöter än rektorn utses för en bestämd tid, högst tre år. I första stycket i kapitlets 7 a § anges följande.

Lärarna har rätt att vara representerade med tre ledamöter i styrelsen. Lärarnas representanter skall utses genom val inom högskolan. Högskolan får meddela närmare föreskrifter om valförfarandet.

Högskoleverkets bedömning

Av högskoleförordningens regler framgår att lärarnas representanter är ledamöter i högskolans styrelse och att de ska utses för en bestämd tid.

Representanterna utses genom val inom högskolan. Det krävs alltså inte något beslut av styrelsen eller någon annan instans, utan valresultatet visar vilka som ska representera lärarna i styrelsen. Föreskrifter om förfarandet vid val av lärarrepresentanter beslutades av Operahögskolan i Stockholm den 16 februari 2009. Det fanns inga föreskrifter om valförfarandet vid tidpunkten för styrelsens sammanträde den 19 januari 2009. Anmälarna och Operahögskolan är överens om att den ordning som i stället tillämpats har varit att valet av lärarrepresentanter gjorts ”inom lärarföreningen”. I avsaknad av föreskrifter beslutade av högskolan är detta den ordning för val av lärarrepresentanter som får anses ha gällt inom Operahögskolan i Stockholm.

Operahögskolan har till sitt yttrande till Högskoleverket bifogat en kopia av minnesanteckningar från lärarföreningens möte den 25 september 2009. Av dessa minnesanteckningar framgår att DD valts till representant i styrelsen ”för 08–09”. Frågan i ärendet är under vilka förutsättningar han hade kunnat bytas ut mot någon annan lärare.

Av intresse för frågan är vilka förutsättningar som gäller för entledigande av övriga ledamöter i styrelsen. Studenterna har rätt att vara representerade med tre ledamöter i styrelsen (2 kap. 7 a § andra stycket högskoleförordningen). Enligt 16 § första stycket förordningen (1983:18) om studerandekårer, nationer och studentföreningar vid universitet och högskolor, får en studerandekår utse och entlediga företrädare för de studerande i de organ vid högskolan där företrädare för de studerande har rätt att ingå. Ingenting sägs i reglerna om förutsättningarna för

att kåren ska kunna entlediga en representant. Studerandekåren får därför på eget ansvar hantera frågan om förutsättningarna för att ett entledigande skulle kunna ske.

Andra ledamöter än representanter för lärarna och studenterna utses av regeringen. I skriften *Effektiv styrelse – Vägledning för statliga myndighetsstyrelser* (utgiven av Finansdepartementet 2008) anges att **regeringen** kan entlediga en enskild styrelseledamot när som helst, även om ledamoten är utsedd för bestämd tid (s. 42). Regeringen kan alltså entlediga en styrelseledamot även om den tid för vilken han eller hon är förordnad inte har gått ut.

I avsaknad av regler i högskoleförfattningarna som tydliggör en annan ståndpunkt, bör lärarna ha samma rätt att byta ut en av sina representanter som de som utser övriga ledamöter i styrelsen. Förutsättningen är att val skett inom högskolan. I den situation som var aktuell vid Operahögskolan i januari 2009 hade lärarna genom det valförfarande som var praxis vid högskolan utsett en ny representant i stället för DD. Operahögskolan i Stockholm kan inte undgå kritik för att denna representant avvisades vid mötet den 19 januari 2009.

AA, BB och CC har i sin anmälan till Högskoleverket framhållit att styrelsebeslutet den 19 januari 2009 hade ett samband med processen att tillsätta en ny rektor vid Operahögskolan i Stockholm. Högskoleverket konstaterar att denna process avslutades den 12 februari 2009 då regeringen beslutade att utse YY till ny rektor vid högskolan. Högskoleverket saknar därför anledning att uttala sig ytterligare i frågan och avslutar ärendet.

Beslut i ärendet har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter föredragning av verksjuristen Christian Sjöstrand i närvaro av informationschefen Eva Ferndahl och chefsjuristen Eva Westberg.

Anders Flodström

Christian Sjöstrand

Kopia till:
Anmälarna